

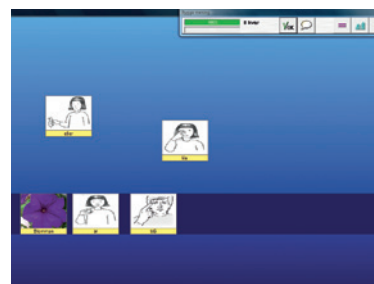
AAC-erityispedagogiikka®

Puhumattomilta autisteilta on vuosien ajan evätty sekä puheoikeus että oikeus oppia. Yksi syy tähän on logopedian ja erityiskasvatuksen välillä oleva kuilu, toinen syy piilee vammaispalvelujen reviirijattelussa. Tarpeet putoavat byrokratiassa kahden tuolin väliin.

Viittomien ja kuvien lisääminen Lexiaan nosti erityisopetuksen tuottavuuden vuositasolla yli parituhatkertaiseksi. Kun oppiaineiden sanasto lisättiin myös kommunikointisovelluksiin sekä ennakoivaan opetukseen, syntyi opetusfilosofia ja -menetelmä, AAC-erityispedagogiikka®.

Allanäkyvissä kuvissa

Käsityötä irrallisina kortein ja varastointiongelmien vai viittomat ja kuvat Lexiaan + kuulokkeet, selkeät äänet, työrauha ja vaihtelu?

Lukutaidottomille, viittomin ja kuvin (AAC) kommunikoiville oppilaille ei ole yhtään koulukirjaa. Nämä lapset voivat ja haluavat oppia. Opetus kuitenkin tapahtuu kömpelösti lipuin ja lapuin, mikä sementoi lapset varhaiselle osaamistasolle. Kohderyhmä hallitsee tietotekniikan käytön yleensä hyvin, muttei saa laitteita, sovelluksia tai PC-ohjelmia käyttöönsä. Kun lapsella on vaikeuksia napittaa nappeja ja/tai kääntää sivuja, muut taidot vähätellään ja tarpeet ohitetaan.

Viittomien ja symbolien lisääminen tuttuun Lexia-ohjelmaan avasi silmiäni edessä ovet erityisopetuksen vallankumoukseen. Siirsimme samalla oppiaineet myös ”kommunikointiappseihin”. Ajatusmaailmamme mukaan lukukoodi, itseilmaisu ja yleissivistys kulkevat rinnakkain opetuksessa. Erityisopetuksen tuottavuus yli 2000-kertaistui (ei %) vuositasolla ja lukutaidoton oppilas pääsi opiskelemaan kaikkia oppiaineita kunnolla. Uuden kielen oppiminen on poikkeuksellisen myönteinen tulos, jota voisimme maahanmuuttajien kotouttamisessa hyödyntää.

AAC-erityispedagogiikka® arjessa

Yhdessä tunnissa päivän aikana oppilas käy rauhassa läpi 15-16 harjoitusta, joissa on 2-8 vaihetta ja 10-40 toistoa. Uusia teemoja ja variaatioita tulee lukukauden aikana mukaan oppisuunnitelman ja vuosikalenterin pohjalta. Myös vaatimustaso nousee oppimisen edetessä. Tämä johtaa 40-250 -kertaiseen tuottavuuden nousuun kuukautta kohden manuaalisiin menetelmiin verrattuna.

Käytössämme on kolme-neljä ”lakanaa” (Lexian aukeamaa):

FONOLOGIA ja lukukoodi (foneemit, grafeemit, äänet ja tarkkaavuus, lukutaito, kirjaimista sanoiksi, viittomat, osittain sana- ja viittomavarasto)

KIELITIETOISUUS ja yleissivistys. Lauseiden rakenne, sanoista lauseita, sanakuvat, lauseita viittomin ja kuvin, kielioppi, käytössäännöt, elämäntaidot, kuukauden teemat (koulun yleiset sekä opetussuunnitelman mukaiset), ajankohtaiset asiat (vierailut, allakka, juhlat) koulukirjakorvikkeet sekä ADL

MATEMATIIKKA (kielelliset käsitteet, numerot, laskutavat, kello ja logiikka)

TOINEN KOTIMAINEN (suomi, puhumattomalle, lukutaidottomalle). Opetuskielenä on ruotsi.

Olemme rakentaneet eräänlaisen DNA-molekyylin, jossa kaikella on vipuvaikutusta kaikkeen. Kun oppilas opiskelee ruotsia ja suomea, vahvistuvat viittomat ja itseilmaisuus laajenee samalla. Kun kaikkea opiskellaan kaksi viikkoa ennen muun luokan mukaan tuloa, ovat peruskäsitteet hallinnassa ja opiskelu mielekästä. Näkemysksemme, että tuen pitäisi edeltää opetusta, vahvistuu. Jos tukea saa vasta pudottuaan kärryiltä, jää kunkin teeman perusta heikoksi.

Tulokset ällistytävät

Jo tunnin päivittäisellä työskentelyllä olemme saavuttaneet ällistytäviä tuloksia akateemisissa aineissa, kommunikoinnissa, vuorovaikutuksessa, kielitaidossa (vieras kieli) ja opiskelutekniikassa. Virkkeiden pituus on kasvanut. Olemme viittomien, kuvien ja äänien avulla käyneet läpi jopa Topeliuksen ja Runebergin tuotantoa, maailman uskontoja, fysiikkaa, historiaa ja mantiedettä. Viittomien käyttö on lisääntynyt huikeasti.

Ensimmäisen lukuvuoden aikana oppilas oppi yli 600 suomen, eli lapselle vieraan, kielen sanaa ”kielisprinklerin” (30min/vko) avulla. Tähän oppimistulokseen kykeni yksikielinen (ummikko), viittomin ja kuvin kommunikoiva, puhe-, luku- ja kirjoitustaidoton, kehitysvammainen autisti. Toisen vuoden aikana rakensimme jo lauseita ja nyt alkaa englannin opiskelu.

Ensimmäisen lukuvuoden alussa numeroalue 1-5 aiheutti suurta empimistä. Nyt 1-10, jopa 1-12, sujuvat hienosti. Tämän lisäksi kymmenluvut ja määriä osoittavat pikkusanat sujuvat, viittomineen. Tehtävässä ”Järjestä kirjaimet” (sanoiksi) mallin näyttöajan lyhentäminen helmikuuisesta 4 sekunnista, 2 ja 1 sekunnin kautta toukokuun 0,5 sekuntiin, on mennyt huomaamatta. Tehtävässä rakennetaan 2-3(-4) kirjaimen sanoja tietyssä järjestyksessä. Neljässä kuukaudessa, 5 minuutissa kirjoitettujen sanojen määrä on noussut noin 15-20 sanasta 25-30 sanaan. Toisen vuoden lokakuussa lukukoodi tuttujen sanojen ja tarvittavien kirjainten pohjalta murtui.

Artikkeli jatkuu seuraavalla aukeamalla.

”Jo tunnin päivittäisellä työskentelyllä olemme saavuttaneet ällistytäviä tuloksia akateemisissa aineissa, kommunikoinnissa, vuorovaikutuksessa, kielitaidossa (vieras kieli) ja opiskelutekniikassa.”

Terry Grahn

Artikkeli jatkuu edelliseltä aukeamalta.

Toisen vuoden aikana ohjelmaan on lisätty aimo annos kielten rakenteen tuntemusta sekä kielioppia. Autistien kanssa puhutaan pitkin matkaa niin vähän, ettei hän joko kuule konkaisia lauseita kunnolla, opi erottamaan sanoja toisistaan tai tunnista kieliopin logiikkaa. Viittoma ja sana, ei kielioppi, menevät käsi kädessä. Jos sanot ”hund”, miten lapsi ymmärtää, miksi sanomme ”den bruna hunden”?

Koska pienluokassa on myös yleisopetuksen lapsia ja sovellettua opetusta saavia, olemme päätyneet siihen, että kaikki oppiaineet ovat sanavarastoineen kommunikointisovelluksessa ja että aiheita aletaan yksilöllisesti opiskella AAC:ksi 1-2 viikkoa ennen muuta luokkaa.

Kommunikointisovelluksen (SonoFlex, WidgitGo) avulla puhumaton, lukutaidoton ja autistinen tyttö on vetänyt itsenäisesti kahdet Levyraadit ja pitänyt kolme esitelmää luokassaan. Aikuisen pitäisi mallintaa kojeen käyttöä 20 kertaa tunnissa ja odottaa vastavuoroisuutta. Tämä voi kuulostaa paljon, mutta vain täten AAC-lapsi kuulee yhtä paljon kuin muut.

Tietokoneiden lisäksi iPadien/iPodien ja Smartboardien pitäisi olla arkipäivää opetuksessa ja kommunikoinnin välineinä. Määrätietoisuus ja ennakoivuus ovat kuitenkin ”appsien” ja ohjelmien määrällistä omistamista tärkeämpi. Keskity jo honkin ja tee se kunnolla!

Johtopäätöksiä

Käyttämällä viittomia ja kuvatukea Lexian ja kommunikointisovellusten avulla, voimme satsata oppimiseen sanan laajimassa merkityksessä, vieläpä kustannustehokkaalla tavalla.

Teksti Terry Grahn

Kuvat AAC-erityispedagogiikka©

Lue lisää: www.puheoikeus.fi